

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

La punxada del passat

PERFIL

POETA I NOVEL·LISTA ANGLÈS, THOMAS HARDY ES CONEGUT PER LA SEVA CONTRIBUCIÓ AL MOVIMENT NATURALISTA. AMB UNA GRAN PRODUCCIÓ, VA SER PRECURSOR DE POETES COM PHILIP LARKIN I ROBERT GRAVES

JORDI LLAVINA

¿Què hi ha? “Una escena que s’enfosqueix, / unes quantes hores buides i tristes, / i després el Teló”. Hardy és, per damunt de tot, un gran poeta de l’amor. O del desamor: “Els camins de l’amor són més esquerps / que les carreteres plenes de pedres”. Sobretot si entenem que la manca d’amor arriba amb la pèrdua de la dona estimada. Per això, la memòria articula molt sovint els pretextos d’aquesta poesia: “Els homes penserosos / contrasten els dies d’ara amb els d’abans”.

Ramón Andrés acaba de treure un bell llibre d’aforismes, *Caminos de intemperie*, en què, entre altres expressions, n’hi ha una que pot recordar el món de Hardy: “*La desaparición de los oficios manuales se ha llevado tras de sí gestos y palabras que no vol-*

verán. Los dedos entre unos hilos, el claveteo de una suela, poner pesas en una balanza, el ceño fruncido por el monóculo del que arregla un reloj, la mano que cambia la enea de una silla son glorias póstumas de lo real”. Els homes i les dones que habiten el vers de l’anglès –i, tan sovint, també els espectres– tenen cura dels objectes: “Al’esfera somorta del rellotge un dit boirós / que es mou per posar-lo a l’hora”. I la realitat que viuen no és, encara, glòria pòstuma, però presentim que ho serà aviat: “Un de fràgil que llaurava amb coratge [...] i ara la seva rella s’omple de rovell”. Ni romàntic, ni simbolista, Yvor Winters va dir de Hardy que estava dotat del “millor ull per al detall natural de tota la poesia anglesa”.

L’ull prodigiós de Hardy

L’autor victorià representa una línia fonda i perdurable de la poesia angloamericana moderna. A Amèrica, Robert Frost n’és el més digne hereu. Pren el relleu d’aquest ull prodigiós, d’una admirable acuitat, per al detall natural. *Tallant un arbre*, posem per cas, és una poesia que podria haver nascut dels grans boscos –“*lovely, dark and deep*”– del líric bostonià. Una mitjanit d’agost segurament és a la base de la inspiració de la frostiana *Una taca digna de consideració (microscòpic)*. “A la meua pàgina, inútilment en descans, / hi ha una mosca adormida que es frega les mans...”, escriu Hardy. I no només una mosca: també hi ha una títula, una falena i un borinot. Formes petites de vida. Petites i tot, però, “coneixen els secrets de la Terra, i jo no”. Doncs bé, Frost perpetua la lliçó d’aquests versos en els seus: “La meua intel·ligència en reconeix / una altra, quan

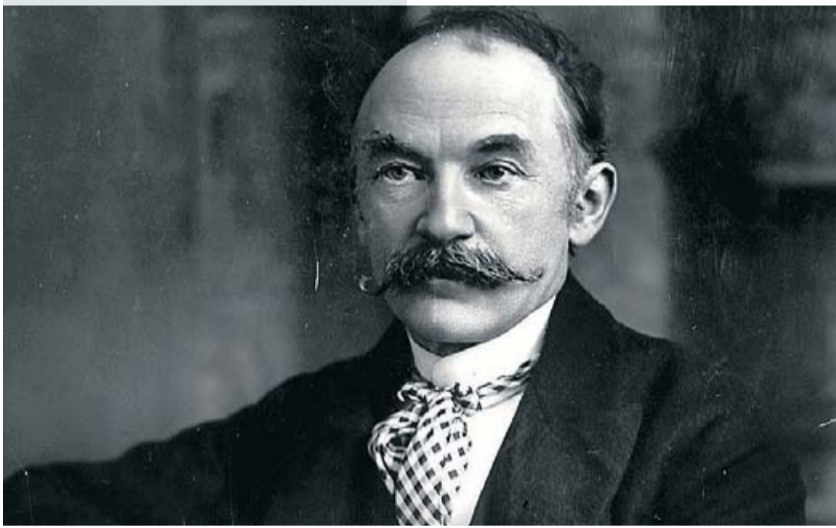
TURONS DE WESSEX
THOMAS HARDY
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE MARCEL RIERA
624 PÀG. / 24,50 €

THOMAS HARDY REPRESENTA UNA LÍNIA FONDA I PERDURABLE DE LA POESIA ANGLOAMERICANA, PERÒ TAMBÉ VA PUBLICAR NOVEL·LES COM ‘JUDE, L’OBSCUR’

la troba, sigui on sigui; / i no sabem com em fa de content / trobar-ne un mínim en un full de paper”.

Hardy, com el nostre Josep Carner, entén molt bé la lliçó de l’arç (unes quantes dècades més tard, Seamus Heaney també aprofitarà el símbol d’aquest arbust). De l’arç i de tantes altres plantes: un magnífic herbari, el seu corpus poètic. I la dels animals. Una casa abandonada –i n’hi ha unes quantes, en la seva topografia lírica– és on “ara el talp treballa / i l’aranya va filant”. La força dels pretextos és extraordinària (el cèlebre *correlat objectiu* de T.S. Eliot). El que queda d’una ombrel·la feta malbé serveix per preguntar-se per la dona que devia utilitzar-la: “És la dona bonica que duia aquesta ombrel·la / un esquelet com ho és ara la seva propietat?” Hardy construeix cada poesia com si fos una petita història. En una de les meves predilectes, *Sota el salt d’aigua*, un got que ha relliscat de la mà de l’amant i ha anat a raure en un lloc inaccessible roman sempre més allà, per recordar les hores delitoses que la parella va passar en aquella gorga. (“Una gran set per a la qual / et vas fer copa on jo la pogués beure”, que diria Joan Vinyoli). En enfonsar el braç en un cossi ple d’aigua, el jo líric tremola no pas de fred, sinó d’emoció: la “punxada del passat”. La memòria. Els espectres de l’avior. La idea de l’herència, tan present en aquesta poesia: “Nosaltres, que devem ser els últims / de generacions antany sense parió, / som incapaços de mantenir el seu robust llinatge”.

Thomas Hardy és un enorme poeta que diu “aquest soc jo”, i, tot seguit, “allò etern en l’home / que ignora la crida de la mort”. L’admirable esforç de Marcel Riera és una notable contribució a la nostra cultura. ♦♦

GETTY

Elionor en fotogrames

M. ÀNGELS CABRÉ

De tant en tant, com si fossin mol·luscos bivalves, els escriptors i les escriptores fabriquen perles. Han filtrat la vida

que han viscut, els llibres que han llegit, els han anat dipositant en capes concèntriques, i un bon dia s’adonen que tenen entre les mans una gemma irisada. *El llibre d’Elionor* és una d’aquestes perles, una petita joia. A més, bellament editada.

En aquestes mateixes pàgines ja vaig comentar el llibre anterior d’Antònia Carré-Pons (Terrassa, 1960), *Com s’esbrava la mala llet*, un recull de contes molt reeixits. En aquesta ocasió és una sola història la que ens narra, però fragmentada

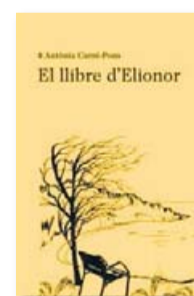
en trenta-nou capítols breus recollits en tres parts encapçalades per capítols del *Llibre de Job*, el de la santa paciència.

Com a bona medievalista, l’autora ha posat a la protagonista el nom d’Elionor en honor a la reina d’Aquitània –impulsora de la lírica trobadoresca– i també a Elionor de Sicília, que descansa al monestir de Poblet. Aquesta Elionor sense corona és molt més d’estar per casa, però li passen coses força sorprenents. Elionor transita també per la vida quotidiana, com una vulgar mortal, però de tant en tant una escultura l’agafa de la mà o viatja a l’altra banda del mirall de la realitat més banal.

“Elionor agafa l’ascensor i surt al carrer. Camina decidida per la voreira ampla, en direcció a la pastisseria,

hi entra, demana tanda, agafa l’encàrrec, el paga i se’n va. En sortir de la botiga, Elionor es troba enmig d’un escenari del tot desconegut. Davant seu s’obren carrerons foscos i sinuosos que no ha vist mai abans. Atordida, decideix d’enfilar-ne un d’estret que li sembla que s’allarga en direcció a casa dels seus amics. [...] A despit dels seus esforços, cada vegada es va enfonsant més i més en un mut laberint de carrers torturats. Elionor nota que com més avança més s’allunya del seu destí, però no per això pot deixar de córrer ni abandonar el pastís que sosté amb les dues mans”.

Aquest és un relat oníric on aquesta Elionor plebea menja a la fonda d’un poble uns espaguetis deliciosos, visita una exposició o se’n va de revetlla. Tot ben corrent, fins que –com l’*Àlicia al País de les Meravelles* de la cita que clou el llibre– una porta s’obre i apareix un món

EL LLIBRE D’ELIONOR
ANTÒNIA CARRÉ-PONS
LABREU
124 PÀG. / 14 €

nou. Ha dinat bé a la fonda, paga i surt al carrer: “Però quan traspasa la porta d’entrada, en comptes d’arribar al carrer va a parar enmig d’una cambra càlida, que la protegeix del soroll i de la brutícia. Elionor mira al seu voltant reconfortada per un benestar aparent que se li fon quan s’adona que els barrots de ferro de les parets s’assemblen en gros als de la gàbia del periquito”.

El deambular d’Elionor en aquest seguit de fotogrames m’ha fet pensar en el *Palomar* d’Italo Calvino, homenatjat recentment per Tina Vallès en versió barcelonina a *El senyor Palomar a Barcelona*. Com Palomar, ella viu experiències successives en un viatge cap a la saviesa on la por inicial es transforma en seguretat. També hi podem flairar l’univers de la singular escriptora italiana Fleur Jaeggy, que tampoc creu en la distància entre la realitat i el somni. ♦♦